

**Bosančica
Paradigma
Kulture**

Samostalna izložba
Rijad Crnišanin

08.02.2025.

Rijad Crnišaniin
Bosančica
Paradigma
Kulture

Izdavač i organizator: **UNINP** – Departman za umjetnost i filološke nauke; **CaMV** (Centar za aktivnu memorizaciju i vizualizaciju)

Za organizatora: Doc. Asmir Husović;
Prof. dr. Džemil Bektović

Štampa: "GrafikART" / Novi Pazar

Tiraž: 100

Tekst: Prof. dr. Džemil Bektović

Supervizor dizajna: Prof. dr. Laze Tripkov

Koncept: Rijad Crnišarin

Dizajn: Rijad Crnišarin

Novi Pazar, Srbija, 2025.

ISBN: 978-86-83074-00-6

Sadržaj

Likovna Kritika

Autor teksta : prof. dr. Džemil Bektović

6

Pregled umjetničkih djela

Vizualni umjetnik : dipl. grafički dizajner Rijad Crnišanić

10

Korporativni Identitet izložbe

Konceptualna izložba kao jedinstvena celina gdje segmenti su pažljivo usklađeni u kohorentnu vizualnu sliku.

26

Kratka biografija

28

IZLOŽBA PLAKATA “BOSANČICA PARADIGMA KULTURE”

PLAKATI SU REZULTAT DUBOKE ANALIZE
DUHOVNE KULTURE BOŠNJAKA SA
FOKUSOM NA BOSANČICU I NJEN SIMBOLIZAM.

08.02. – 06.03.2025.
Galerija Univerziteta u Novom Pazaru

Rijad Crnišaniin
Bosančica
Paradigma
Kulture

Bosančica Paradigma Kulture

“

Od Kulina Bana
i dobrijev dana

”

Semiotičke

interpretacije

bosančice

U okviru uzavrele i hibridne sandžačke umjetničke scene, zadovoljstvo je najaviti novo ime Rijada Crnišanina koji se predstavlja svojom prvom izložbom "Bosančica – paradigma kulture". Sami naslov izaziva pozornost i govori da je pred nama mlad ambiciozan autor čiji se poetski diskurs zasniva na postulati- ma postmodernog grafičkog dizajna i njegovim sintezama. Sa druge strane, njegovi radovi nam otkrivaju talento- vanog grafičkog dizajnera, jedan od rijetkih istraživača bosanskog glagol- jskog pisma, sa ciljem kreirati određene identiteske paradigme koji dobijaju svoju konačnicu u obliku visoko estetiziranih i krajno artiziranih vizualnih kompozicija. Zastupnik semiološko–asocijativnog grafičkog dizajna, u ovom slučaju se to odnosi na postere, predstavlja kamen temeljac jedne nove umjetničke škole na Sandžaku u kojoj će Rijad Crnišaniin sasvim sigurno igrati veoma važnu ulogu. Ova škola bazično se bavi metodološkom i analitičkom istraživanju grafičkog dizajna koja prvenstveno zadovoljava kriterije aproprijativnog umjetničkog izraza.

Očigledno da je njegov mentor – prof. Laze Tripkov, koji spada u avangardu makedonskog dizajna, te zastupnik minimalističkog koncepta i *Bauhaus* dizajna kojeg često kombinuje sa kinetičkim komponentama dizajna, imao odlučujući utjecaj na njegov rad.

Dosadašnji opus i sama izložba Rijada Crnišanina ukazuje na autor zadatak da istraži dvije konceptulane dileme: koliko je važna bosančica u bošnjačkoj savremenoj kulturi i dali postoji prostor za inovativnu semiotičku interpretaciju bosančice u domenu umjetnosti, u ovom slučaju na području grafičkog dizajna? U potrazi za odgovorom, i u kontekstu konceptualne sadržajnosti, umjetnički opus Rijada Crnišanina takođe generalno se može podijeliti u dvije cjeline: jedna je vezana za koncept i stilska opredjeljenja koji definiraju ovog mladog autora, dok druga komponenta definira pristup, formalni način izvođenja i stepen virtuoznosti u tehničkim postupcima i konačnih rješenja.

U prvoj fragmentaciji uočljivo je da autor uvijek ima jasnu viziju šta je umjetnost, kakve poruke treba dijeliti i u čemu se sastoji suština umjetničkog djela. Kada razmišlja o osnovnim umjetničkim idejama, koja su njegova konstatna preokupacija, autor razumije da zamršeni uzorci i elegantni oblici starih glagoljskih slova, koja su zvanični *transcript* srednjovjekovne Bosne, dugo vremena su bili samo mistične forme dok je njihovo porijeklo definisa- no u isprepletenim svjetovima historije, mitologije i umjetnosti. Zbog toga bosančica, kao i slični pandani poput keltskih *ogham*-a, nadilazi svoju ulogu sistema pisanja i postaje simbol kulturnog identiteta i otpornosti. Nastalo u periodu srednjovjekovne države Bosne, ovo pismo je bilo više od praktičnog alata; ono je bilo iznad svega izraz duhovnosti, zvanično pismo državnog upravljanja i osnova nacionalne svijesti.

Na primjeru stećaka, kao i u nekim primjerima državnih dokumenata, zapažamo da ugaoni, geometrijski oblici bosančice nose izrazitu minimalističku ljepotu i jednostavnost. Ovi oblici su često u kontradikciji sa kitnjastim dekorativnim obrazcima koji obično prate napisane tekstove. Na taj način, ova dva elementa se elegantno nadopunjuju i stvaraju harmoničnu korelaciju između riječi i slike.

Lično, kao dugogodišnji historičar umjetnosti, razmišljajući o radovima Rijada Crnišanina, ali i prateći njegov razvoj u toku studija kao profesor, bio sam fasciniran na koji način pristupa i reinterpreтира ovo iskonsko bošnjačko pismo, ne samo kao relikat bošnjačkog naslijeđa, već i kao živopisni izvor kreativne inspiracije. Prva impresija o njegovom radu, koja se kasnije i potvrdila u komunikaciji sa autorom, ukazuje da je Rijadov rad najprije duboko ličan i evokativan. Sa druge strane, same izložene kompozicije sadrže dozu dvojnosti – one su istovremeno i jednostavne i složene. U njegovim kompozicijama oštre forme bosančice se suprostavljaju savremenim dizajnerskim principima, ali autor svojim lucidnim rješenjima stvara dijalog između srednjovjekovnog i savremenog. Kroz njegove postere posmatrač dobija reminiscencije i vizualizaciju na svetu prirodu ovih *skripti*, gdje svaki potez ima značenje, a svaki uzorak kreira naraciju. *Zbog svega navedenog, možemo konstatovati da ontološka i gnoseološka koncepcija njegovih oblika i savršeni umjetnički diskurs čine autorova djela pijemontom idealnog poststrukturalističkog izraza.*

Ukoliko se dublje zagrebe u esenciju Rijadovih kompozicija lako se može uočiti da radovi na ovoj izložbi predstavljaju spoj grafičkog dizajna i semiologije čiji proizvodi vraćaju bosančicu kao živu tradiciju. Integracijom slova u savremeni narativni kontekst, mladi autor redefiniра bosančicu ne samo kao historijski artefakt, već i kao svestrani medij izražavanja. Zbog toga se njegovi posteri mogu tretirati dvojako: kao grafičke slike i logotipi. Tako koncipirani posteri, bez sumnje, sadrže čistu asocijativnost i ekspresivnost gdje se isprepliću i povezuju višestruki pojmovi iz prošlosti, sadašnjosti i budućnosti. U kompozicijama se opaža karakteristična geometrizacija i stilizacija formi, te razbijanje slike na strogo definirane plošne površine. Generalna impresija nas navodi na forme u posterima koji su doživljeli određenu dekonstruktivnu metamorfozu ukrštanjem horizontalnih i vertikalnih linija koji označavaju apstraktno-asocijativne sisteme znakova i elementarnih simbola. Metafizički spojeni dizajn-slova bosančice navode nas na slične kaligrafske inskripcije iz osmanskog perioda koji posjeduju identičnu relaciju sa formalnim, stilskim i kulturnim elementa bošnjačkog nacionalnog određenja. Kao rezultat svega toga, u smislu dijahronijske piktoralne sintagme, Crnišanin evoluirao u širokom spektru tema različitih profila i sopstvenih preokupacija poput namaza, duhovnih vrijednosti sufizma, stećaka, sevdaha, bosanskih ćilima, etnogeneze, historijskih narativa.....

Jedan od najizraženijih elemenata izložbe je prilagođeni font inspirisan bosančicom. Modernizirajući njegove ugaone oblike i spajajući ih s čistom, digitalnom estetikom, Rijad Crnišanin stvara font koji je i funkcionalan i prožet nasljedem. Ova slova, pogodna za *branding design*, pokazuje kako se tradicionalni oblici mogu prilagoditi današnjem vizualnom jeziku. Zbog toga se ovaj autor kreće uglavnom u varijanti stilizirane i apstraktne produkcije izvedene u klasičnim tehnikama i tematskim cjelinama grafičkog dizajna. U cilju ostvarivanja ideje autor koristiti sve inovacije koja mu savremena tehnologija pruža, kombinirajući digitalne i akademske tehnike u formalnim elementima kompozicije. U posterima dominiraju imperativno naglašena koloristička rješenja sa monohromatskim i komplementarnim elementima, gdje se narativni sadržaji stavljaju u drugi plan. Tamo gdje dominiraju simboličko-paradigmatske predstave one su uglavnom izražene kroz geometrizovane apstraktno-figurativne forme, znakove i filozofske metanarative. Ostaje opći dojam kategoričke opredijeljenosti ovog autora da se njegov *opus operandi* odvija u okvirima subjektivnog iskaza, konkretnih vizualnih istraživanja, preispitivanja konvencionalnog, akademskog pristupa u stvaranju dizajnerskog djela, te izraženi eklektizam u odnosu na formalno-estetske koncepcije historicizma.

Rijadovo istraživanje potencijala bosančice u dizajnu logotipa pokazuje njegovu sposobnost da prenese autentičnost i dubinu. Njegovi logotipi, koji često uključuju prepoznatljive forme bosančice, upečatljivi su svojom jednostavnošću i ukorijenjenošću. Oni stoje kao vizuelna sidra, izazivajući osjećaj historije dok govore o savremenom senzibilitetu. Svaki njegov poster ima svoju priču sa kojom oživljava i reinterpretira ova srednjovjekovna pisma, te nudi uvjerljiv kontrast, tako da djela Rijada Crnišanina predstavljaju svjedočanstvo bezvremenske prirode izrade novih konstrukcija kulturnog pripovijedanja.

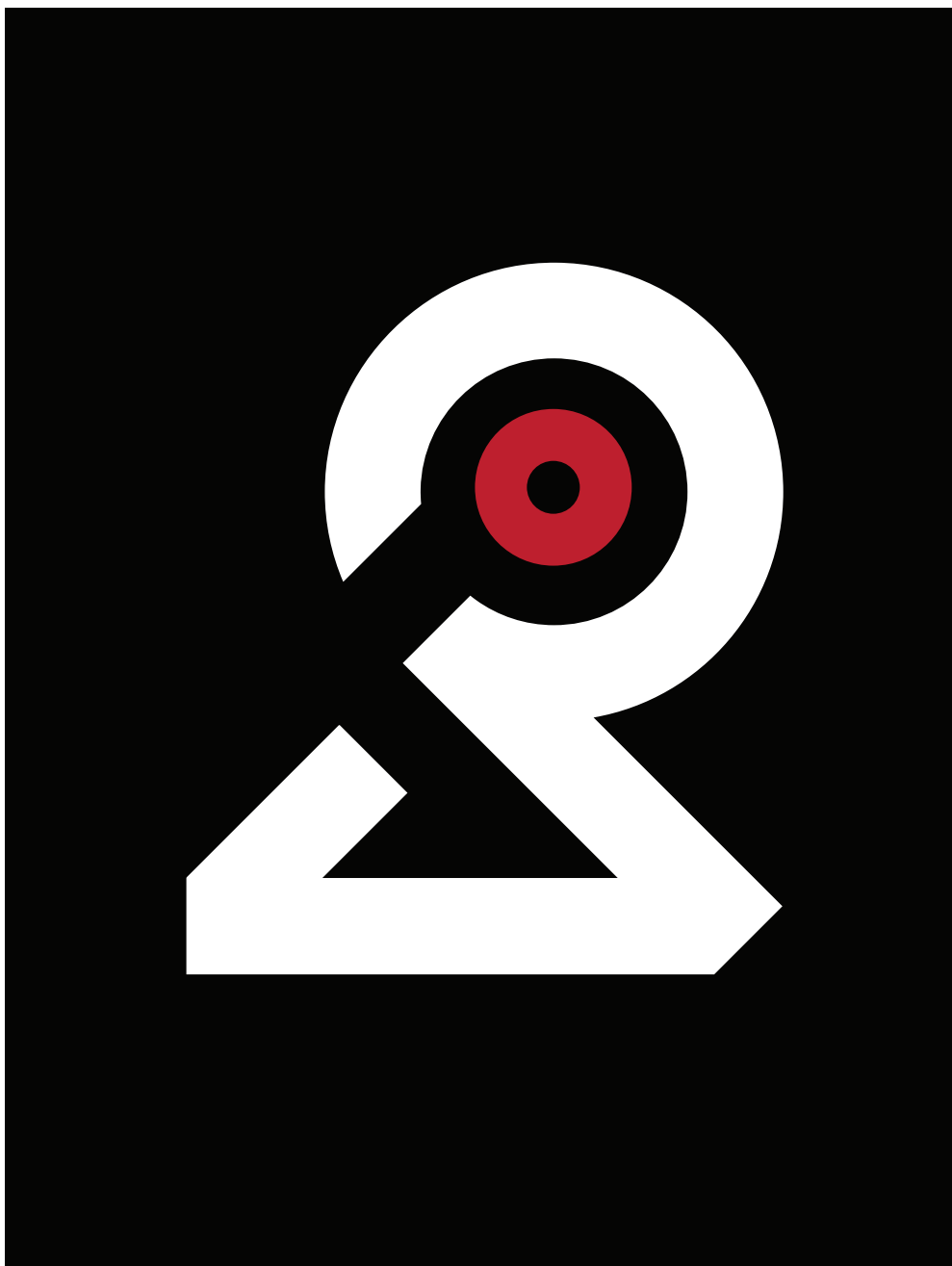
U konačnici, Rijadov rad inspirira širi razgovor o ulozi tradicije u modernom stvaralaštvu. Osmišljavajući bosančicu za današnji svijet, osigurava da ovo drevno bošnjačko pismo ostane živa tradicija koja se razvija – podsjetnik na vrijednost naslijeđa, umijeća i značenja u kulturnom pejzažu koji se stalno mijenja.

Bravo Rijade!!!!!!

Prof. Dr. Džemil Bektović
historičar umjetnosti

60сфпвнцф

Namaz - duhovna osnova bošnjačkog naroda
Plakat 50x70 cm 2024

Stećci - kameni spomenici
Plakat 50x70 cm 2024

Sufizam - duševna harmonija
Plakat 50x70 cm 2024

Sevdah - bošnjački bluz
Plakat 50x70 cm 2024

Ta muzika, prožeta dubokim emocijama i melanholičnim tonovima, oslikava dušu bošnjačkog naroda i njihove životne priče. Ime "sevdah" potiče od turske riječi "sevda" što znači ljubav ili strast, što savršeno opisuje emocionalni naboj ove muzike.

Danas, sevdah doživljava renesansu. Mnogi savremeni umjetnici kombinuju tradicionalni zvuk sa modernim muzičkim elementima, stvarajući novi izraz koji privlači mlađe generacije.

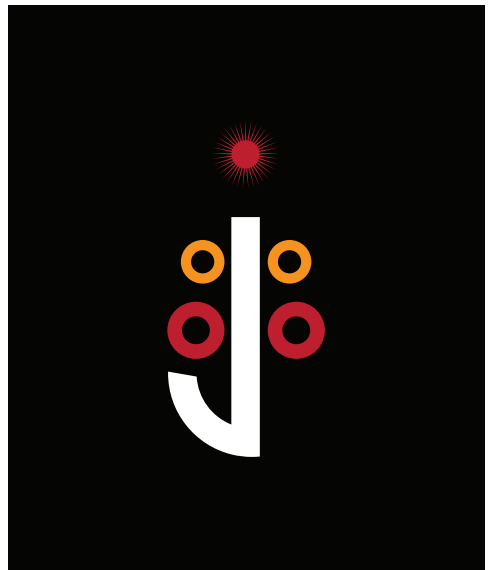
**Bosanski Ćilim:
Tkani Spomenik Tradiciji**
Plakat 50x70 cm 2024

Izvor Mudrosti
Plakat 50x70 cm 2024

*Junaci Dinarskih planina su
oličenje prirodne snage i
borbenosti Bošnjaka koji su kroz
historiju branili svoje domove i
tradiciju u planinskim predjelima.*

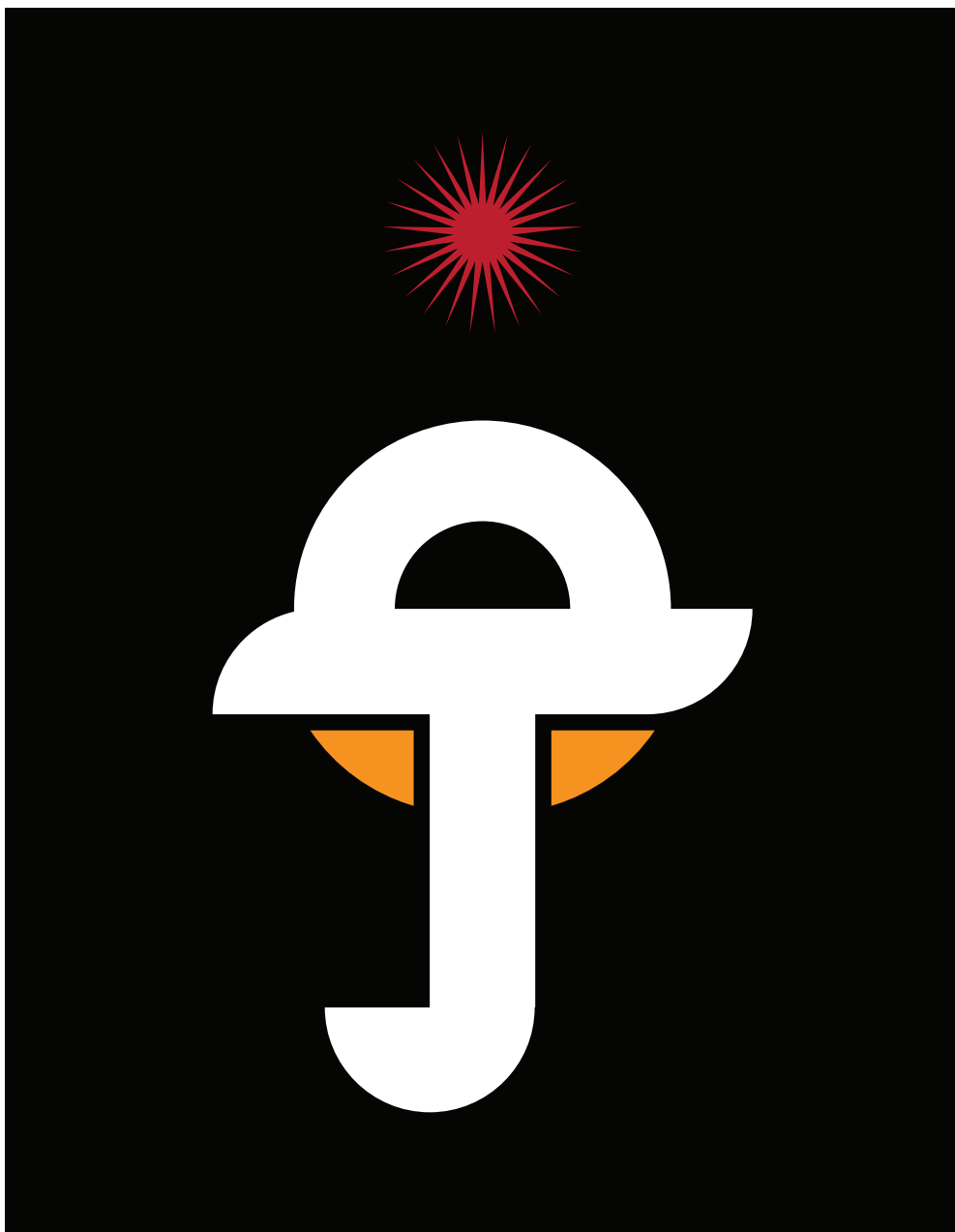
*Ovi junaci predstavljaju, ne samo
borbu za slobodu, već i snagu
duhovne i kulturne opstojnosti.
Planine, kao nepopustljive
prepreke, simboliziraju čvrstinu
bošnjačkog naroda, koji je uvijek
bio spreman da se bori za
očuvanje svog identiteta.*

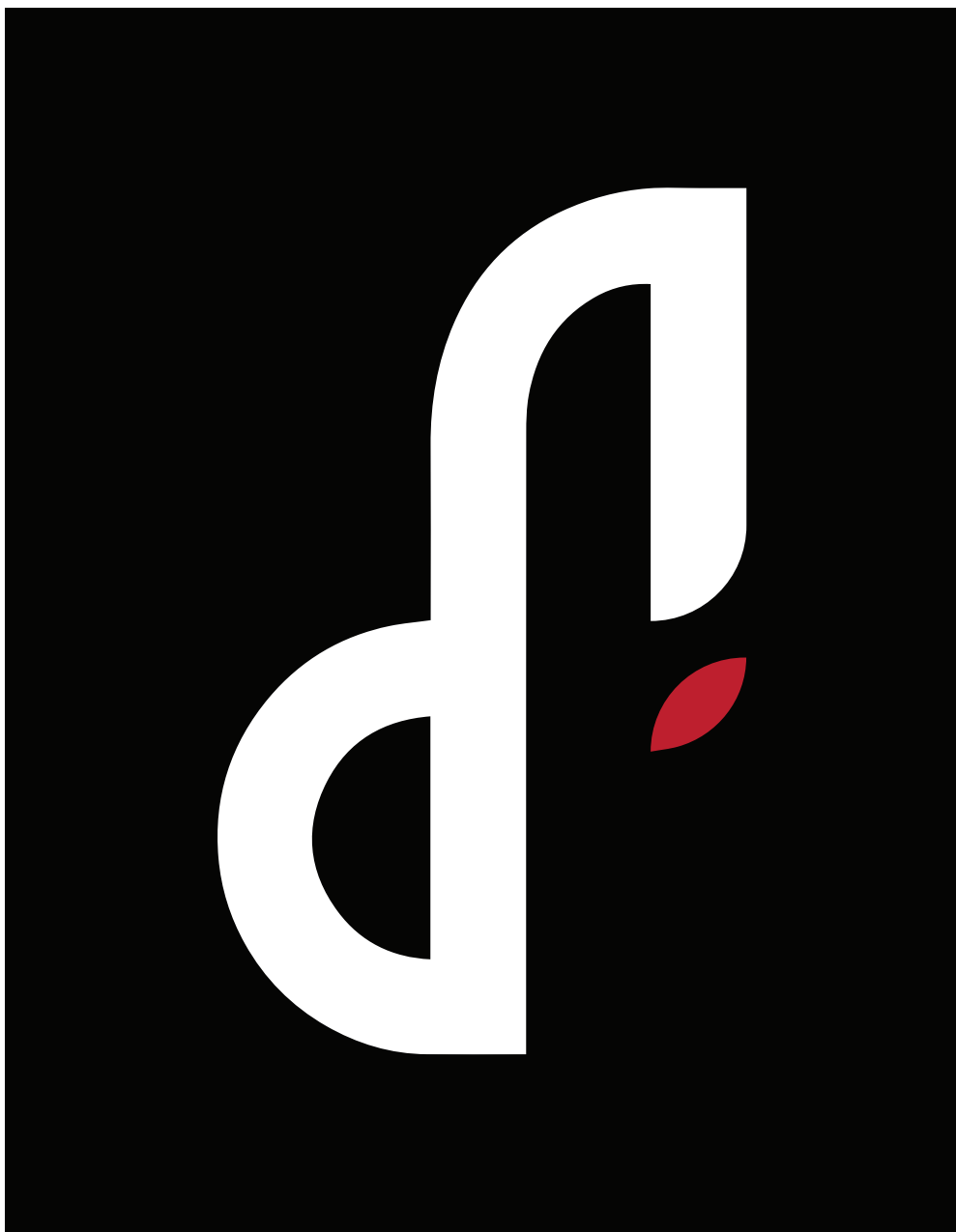
Junaci dinarskih planina
Plakat 50x70 cm 2024

Rijeka Bosna:
Simbol vječnosti, života i opstanka
Plakat 50x70 cm 2024

Ključ Tekije
Plakat 50x70 cm 2024

Melodičnost Bosančice:
Ritam pisma i tradicije
Plakat 50x70 cm 2024

Bosansko turbe:
Poštovanje predaka
Plakat 50x70 cm 2024

Zvijezda bosanskog neba
Plakat 50x70 cm 2024

Divan:
Simbol zajednice i razgovora
Plakat 50x70 cm 2024

Romanija
Plakat 50x70 cm 2024

Romanija je planina koja se prostire kroz istočne dijelove Bosne i Hercegovine, poznata po svojoj divljoj, netaknutoj prirodi. Njeni visovi, prekriveni šumama, stjenovitim vrhovima i planinskim pašnjacima, oduvijek su bili utočište ljudima i životinjama.

Planina nije samo prirodni fenomen, već i simbol snage i opstanka kroz historiju. Kroz njene doline i padine prolazili su narodi, borbe, a njena divlja ljepota ukazuje na čvrstinu i nepopustljivost Bosne i Hercegovine, čuvajući svoje tajne, ali i pozivajući na poštovanje i divljenje.

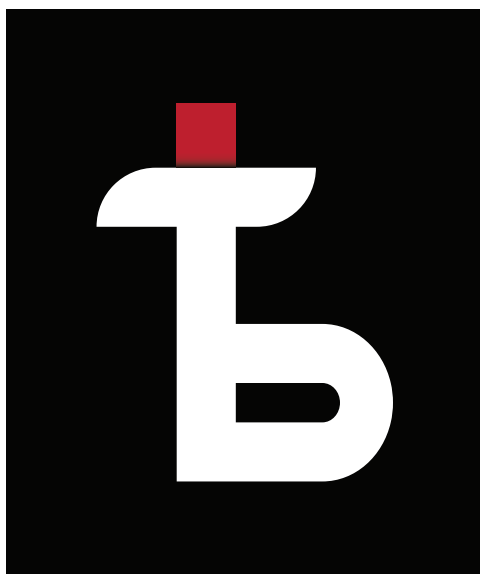
Konjički drvorez
Plakat 50x70 cm 2024

Kaftan
Plakat 50x70 cm 2024

Bogumili, duhovni i kulturni pokret duboko ukorijenjen u srednjovjekovnoj historiji Bošnjaka, ostavili su neizbrisiv trag na njihov kolektivni identitet.

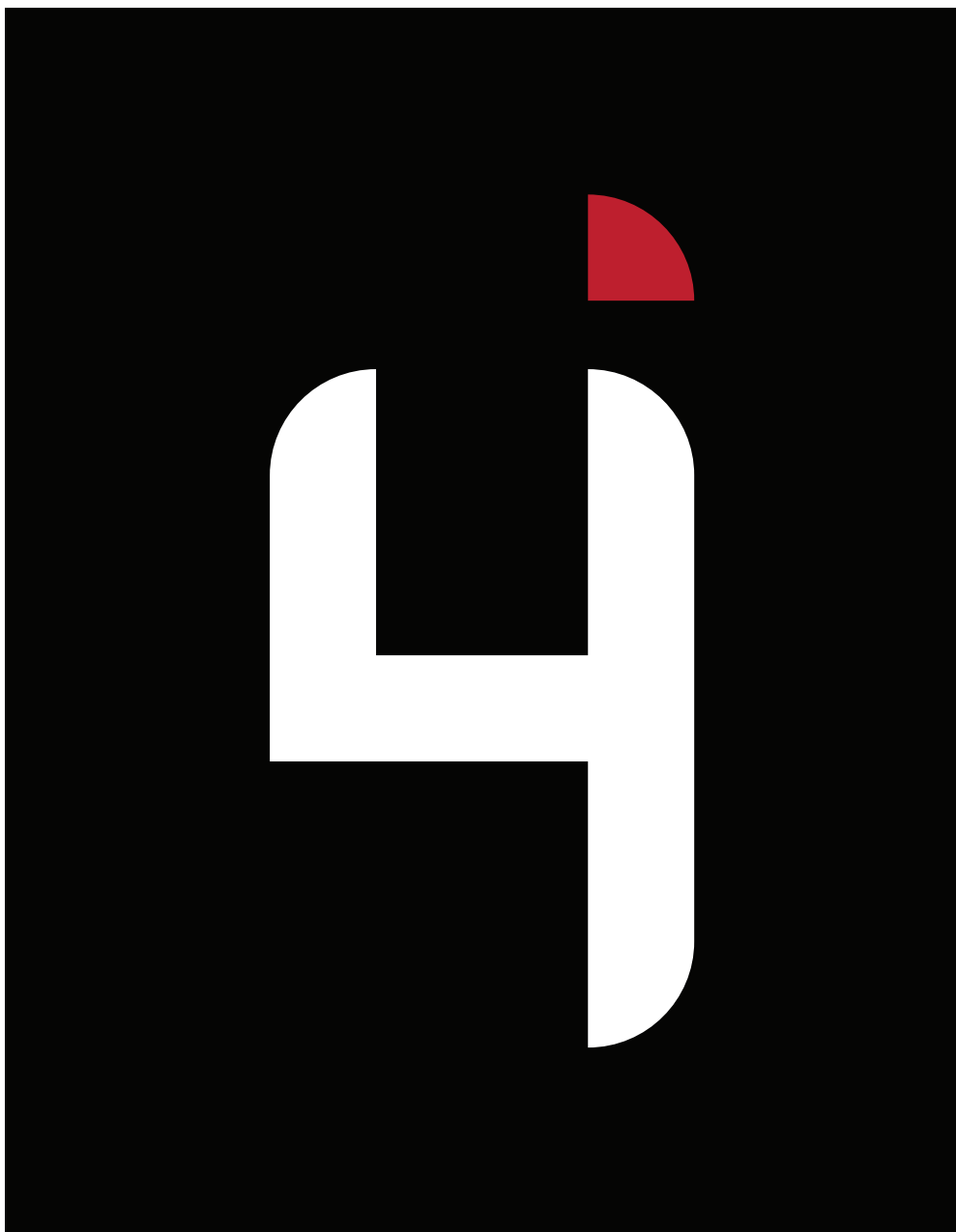
Ovaj plakat simbolizira bogatu tapiseriju mitova i priča vezanih za Bogumile, prikazujući njihovu ulogu čuvara jedinstvenog pogleda na svijet. Kroz ove legende, Bošnjaci čuvaju vezu s mudrošću svojih predaka, jačajući temelje svog historijskog i kulturnog naslijeđa.

Legende o Bogumilima
Plakat 50x70 cm 2024

Ilirsko nasljede:
Tragovi najstarijih predaka
Plakat 50x70 cm 2024

Bošnjačka mitologija: Legenda o zmaju
Plakat 50x70 cm 2024

Handžar:
Simbol borbe i časti
Plakat 50x70 cm 2024

Ljiljan:
Simbol historije
Plakat 50x70 cm 2024

Ahdnama:
Povelja slobode i suživota
Plakat 50x70 cm 2024

Sahat-kula:
Vrijeme i identitet
Plakat 50x70 cm 2024

Tambura:
Zvuk prošlosti i tradicije
Plakat 50x70 cm 2024

Tambura, tradicionalni muzički instrument, odjekuje dušom Bošnjaka, noseći odjeke njihove historije i kulturnog naslijeđa.

Ovaj plakat ističe tamburu kao simbol harmonije i pripovijedanja, utjelovljujući emocije, tradiciju i zajednički duh Bošnjaka. Kroz svoje bezvremenske melodije, tambura povezuje generacije, čuvajući suštinu njihovog identiteta i zajedničkih iskustava.

Bosanski jezik:
Stub identiteta
Plakat 50x70 cm 2024

Prouči bosančicu
Otkrićeš više od slova
Otkrićeš sebe

lo

Korporativni identitet

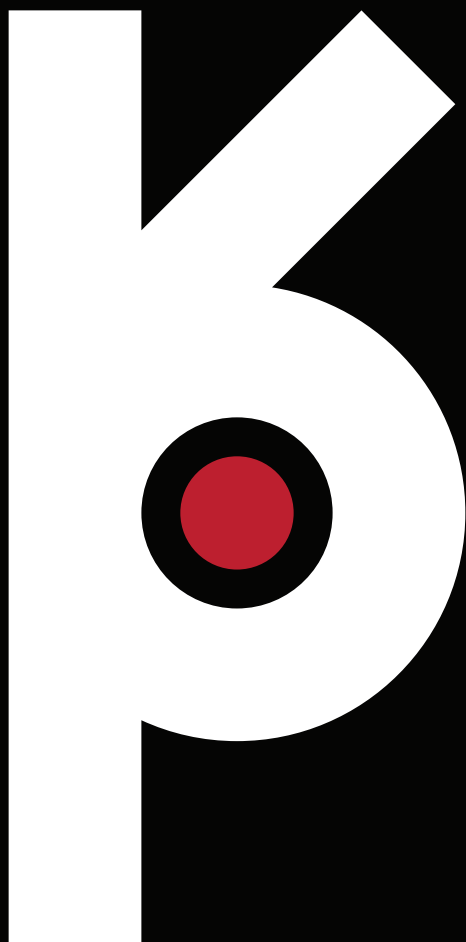
Konceptualna izložba kao jedinstvena celina gdje segmenti su pažljivo usklađeni u kohorentnu vizualnu sliku.

Korporativni identitet naglašava idejnu i estetsku konzistentnost.

Rijad + Bosančica

$R + B =$

Rijad Crnišanin vizualni umjetnik, grafički dizajner i istraživač kulturne baštine, čiji rad povezuje savremeni dizajn sa historijskim i duhovnim naslijeđem Bošnjaka, rođen je 17.01.1997. godine u Novom Pazaru. Diplomira na Internacionalnom Balkanskom Univerzitetu u Skoplju, gdje stiče zvanje diplomiranog grafičkog dizajnera. Njegov rad temelji se na spoju vizualnih komunikacija, simbolike i tradicije, s ciljem očuvanja i reinterpretacije kulturnog identiteta kroz suvremeni umjetnički jezik.

Tokom svoje akademske i profesionalne karijere, posvetio se istraživanju bosančice kao jednog od ključnih elemenata bošnjačke kulturne baštine, što je rezultiralo nizom projekata koji povezuju ovo drevno pismo sa modernim dizajnom. Njegov diplomski rad, izuzetno cijenjen u akademskim krugovima, služi mu kao osnova za brojne izložbe, radionice i edukativne projekte koji istražuju bogatstvo i složenost bošnjačkog identiteta. Autor je osnivač kreativnog studija "Triad", koji se ističe po minimalističkom, simboličnom i narativnom pristupu u dizajnu.

Njegovi radovi, uključujući plakate, tipografske projekte i multimedijalne instalacije, izlagani su na studentskim izložbama lokalnog i međunarodnog karaktera, gdje su prepoznati po dubokoj povezanosti s kulturnim i duhovnim motivima.

Jedan od njegovih važnijih projekata je dokumentarni film **"U potrazi za identitetom"**, koji prati proces stvaranja umjetničkog opusa inspirisanog bošnjačkom baštinom, od stećaka i sufizma do bosančice. Film istražuje utjecaje historijskih ličnosti, poput Kulina Bana i dinastije Kotromanića, na savremeni kulturni identitet.

Njegov umjetnički opus obuhvata seriju plakata koji simbolizuju ključne aspekte bošnjačkog, kulturnog i duhovnog života. Svaki plakat je pažljivo osmišljen kao vizualna priča koja promišlja o prošlosti, sadašnjosti i budućnosti jednog naroda.

Njegova umjetnost pored estetske ljepoti takode prenosi snažne poruke o važnosti očuvanja identiteta u savremenom svijetu.

Ova izložba predstavlja krunu višegodišnjeg rada i istraživanja, pozivajući posmatrača na introspektivno putovanje kroz simbole, motive i vrijednosti koje čine srž bošnjačke tradicije.

08.02.2025.

Rijad Crnišanin
**Bosančica
Paradigma
Kulture**

